

Oksana Kovtun

Department of Theory and Practice of Translation

Vasyl' Stus Donetsk National University

Vinnitsia, Ukraine

o.kovtun@donnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-9139-8987>

**Динаміка антропонімної лексики в сучасному мовленні українців:
способи моделювання оцінно маркованих смислів
(на матеріалі медіадискурсу та словників нових слів)**

Анотація. Висвітлено тенденції переосмислення антропонімів та їх похідних як носіїв яскраво виражених оцінно маркованих значень і смислів, що завдяки лінгвокреативності українців поширені в сучасному українському медіадискурсі та зафіксовані словниками нових слів і значень. Відбувається оновлення лексичного складу української мови на базі системи інноваційних процесів словотворення.

Ключові слова: оцінно марковані значення і смисли; антропоніми та їх похідні; інноваційні процеси словотворення; лексико-семантичні і морфологічні форми; лінгвокреативність.

**Modelling evaluative meanings:
rethinking anthroponyms and their derivatives in modern Ukrainian discourse**

Abstract. Some changes connected with sociolinguistic factors, in particular, the Russian-Ukrainian war, that are taking place in the Ukrainian vocabulary are characterized. The trends of rethinking anthroponyms and their derivatives, which, thanks to the linguistic creativity of Ukrainians, are widespread in modern Ukrainian media discourse and recorded in dictionaries of new words and mean-

ings, as carriers of evaluatively marked meanings and senses, are highlighted. The lexical structure of the Ukrainian language is being updated on the basis of the innovative word formation processes system.

Keywords: evaluatively marked meanings; anthroponyms and their derivatives; innovative word formation processes; lexical and morphological forms; linguistic creativity.

Початок ХХІ ст. ознаменувався значними змінами українського суспільства на шляху до європеїзації, демократизації, незалежності, гуманізації, волі, боротьби з ворогом, що відображається в різних видах мовлення, різних типах дискурсивної практики, фіксується в словниковому запасі мовців, забезпечуючи їхні комунікативні потреби. Характерні ознаки ментальності українців (висока «емоційна температура», експресивність, лінгвокреативність, гумор та ін.) по-новому відображаються в їхньому мовленні, що частково було предметом сучасних наукових розвідок таких дослідників, як, наприклад, Людмила Томіленко, яка схарактеризувала шляхи виникнення нової суспільно-політичної лексики, пов'язаної з актуальними екстралінгвальними чинниками українського сьогодення (див. про це: Томіленко, 2014, с. 58–61); Світлана Воропай сфокусувала увагу на феномені експресивізації сучасного мовлення українців (Воропай, 2014); загальні тенденції розвитку лексико-семантичної системи української мови стисло описав Микола Степаненко (Степаненко, 2021). Російсько-українська війна спонукає до презентації образу ворога, зокрема Катерина Близнюк доводить, що в мовленні сучасної української молоді чітко окреслено асоціативний образ ворога – це Росія як конкретний суб'єкт, що презентує образи-концепти агресорів, які приходять на чужу землю й завдають страждань і смертей (Близнюк, 2023); відображення образу ворога (російського окупанта) в сучасному мовленні українців схарактеризувала й Галина Сюта (Сюта, 2023). Однак процес словотворення, моделювання семантичних значень і прагматичних смислів потребує постійної уваги, що й мотивує *актуальність* цієї розвідки. Зауважимо, що виокремлену в цій науковій студії проблему опису тенденцій неологізації сучасного українського мовлення вчені активно студіюють, презентуючи свої наукові розвідки й за кордоном, характеризуючи вияв «мови ненависті» через моделювання відповідних неоло-

гізмів, пов'язаних із російсько-українською війною (див.: Monakhova & Tuluzakova, 2022); Оріся Демська і Павло Левчук, наприклад, привернули увагу до семантико-словотвірних процесів, що відбуваються в системі власних назв, фокусуючи увагу на урбанонімах, зокрема українських топонімах, у контексті їх декомуназації, зміни семантики і прагматики (Demska & Levchuk, 2020). А Людмила Підкуймуха зосередила увагу на аспекті формування мовної особистості українського військового у фокусі сприйняття та розуміння новостворених оцінно маркованих значень і смислів, які пов'язані з Євромайданом (Революцією Гідності) 2013–2014 рр., російською анексією Криму, окупацією територій сходу України, повномасштабною російсько-українською війною, що призвели до суттєвих змін у мовленні та національній самосвідомості громадян України (Pidkuimukha, 2022). Зазначені чинники будуть і надалі модифікувати й оновлювати відповідні одиниці української мови, а публікації, у яких характеризується вказане явище, мають безперечну новизну, оскільки створюють базу для панорамного опису української мовної реальності початку ХХІ століття, вияву тенденцій щодо з'яви оцінно маркованих значень і смислів, їх динаміки.

Мета статті – презентувати окремі аспекти динаміки антропонімної лексики в сучасному масмедійному мовленні українців, схарактеризувавши актуальні способи моделювання оцінно маркованих значень і смислів. Поставлена мета вимагає реалізації таких завдань: (1) виокремити характерні тенденції щодо зміни лексико-семантичних та морфологічних форм власних назв у процесі реалізації їх семантико-словотвірного та прагматичного потенціалу; (2) схарактеризувати механізми творення нових слів і значень унаслідок мовної гри, що базується на деонімізації, апелятивізації, метафоризації та метонімізації, актуалізації прецедентних імен і ситуацій, маніпулювання графічними елементами, а також (3) систематизувати способи словотворення та продуктивні словотвірні засоби, що актуалізуються в процесі пересмислення значень власних назв, та моделювання їх похідних. Дослідницький матеріал зібрано на основі авторської вибірки з популярних в Україні періодичних видань (*Високий замок, Весті Кремля, Газета по-українськи, День, Дзеркало тижня, Друг читача, часопис Ї, Літературна Україна, Політика і культура, Україна молода, Українська правда, Український тиждень, Шлях перемоги*), зразків Інтернет-дискурсу,

Фейсбуку, матеріалу словників, укладених Анатолієм Нелюбою та Євгеном Редьком (СНУ-2017; СНУ-2022), що містять лексико-словотвірні інновації, які охоплюють часовий період із 2012 до 2022 років.

У цій науковій студії актуалізуємо такі дослідницькі методи, як *описовий* для розвитку авторської концепції, систематизованого й цілеспрямованого викладу матеріалу, відповідних тверджень та висновків, що мотивують зміни у фрагменті ономастичної лексики з урахуванням багатоаспектного процесу словотворення, зокрема й на рівні семантики та прагматики, із указівкою на конкретні механізми активізації цього процесу; *формалізації* – для встановлення відповідності одиниць ілюстративного матеріалу виокремленим механізмам словотворення, урахування графічних, словотвірних і морфологічних варіантів розглядуваних одиниць, формальних ознак творення оцінних значень та прагматичних смислів; *таксономії* – для диференціації і класифікації мовленнєвого матеріалу на відповідні групи, моделі щодо презентації явища апелятивізації, метафоризації, метонімізації, мовної гри загалом, актуалізації прецедентності, перефразування, що доповнюється прийомом *моделювання* – для дослідницького абстрагування в поданні одиниць фактичного матеріалу в процесі виділення їх типів на основі ознак творення та функціонування, зокрема й визначення значень прагматичної, семантичної і словотвірної природи; *метод опису словникових дефініцій* у поєднанні з прийомами *компонентного* та *інтерпретаційно-контекстуального аналізу*, а також *метод вибірки* актуальних для статті *слів* та *контекстів* ілюстративного матеріалу.

Простежуємо моделювання значення негативної оцінки на основі актуалізації метафоричних чи метонімічних номінацій (див. про це: Космеда, 2014 b) від презентантів класу антропонімів. Розглянуті оцінювальні новотвори моделюються як іронійні назви, що мають зневажливу тональність з ідеологічною конотацією, прагматикою.

1. Розгляньмо деякі моделі творення лексем з ідеологічною (негативно оцінною) конотацією власної назви:

(1) *Ванька* – актуалізація процесу апелятивізації (перехід іменника з лексико-граматичного розряду власної назви в розряд загальних назв): моделюється узагальнено-оцінне значення, що стосується кожного пересічного росіянина: *Ванька-дурень* – герой російського фоль-

клору, а нині цей образ став уособленням усього російського народу; «*руській ванька*» – поняття, що нині означає в Україні ворожих людей. Простежуємо варіанти написання власної назви і з малої, і з великої літер, а також у формах однини чи множини, у лапках та без лапок. Кожний випадок проілюструємо прикладами з виокремленням різних графічних і морфологічних способів презентації лексеми: (а) «*ванька*»: *За деякий час до мене зайшов якийсь молодий білявий солдат. Видно, що він десь із середньої частини Росії, такий типовий «ванька»* (ЛВ ца, 1.09.2022); (б) *ванька*: *Після кількох місяців на передку, після смертей і розуміння, що американська армія прилітає прямо в бліндаж, мобілізований ванька скаже, що ї*ав він цю війну, пугіна і Тіну Канделаки докупи* (Онлайн-ЗМІ «24 канал»); (в) «*Ванька*»: *Бо замінити «могілізованого» різноробочого можна будь-яким «Ванькою», а от на підготовку, скажімо, фахового інженера потрібні роки* (Онлайн-ЗМІ «24 канал»); (г) «*Ваньки*»: *Бо від моменту мобілізації до загибелі у середньостатистичного «Ваньки» проходить близько тижня* (Онлайн-ЗМІ «24 канал»). Графічні й морфологічні варіанти впливають на ступінь вияву експресії оцінного значення, видозмінюють характер лексико-граматичного значення: від конкретного до абстрактного, узагальнено-оцінного. Та сама модель проектується й на ім'я *Адольф*, порівн.: *Адольфи* ← *Адольф* у значенні 'особи, як Адольф [Гітлер] (про загарбників)'. Спостерігаємо згорнення компаративної конструкції для збільшення семантичного обсягу значення лексеми. Приклад уживання: *Як не зазіхали на українців різного роду адольфи, щоб упокорити, викоринити вільнолюбивий дух і загарбати Божу землю...* (ЛУ, 8/2014, с. 12; СНУ-2017). За подібною моделлю в українському дискурсі ХХІ ст. з'явився й термін *тітушка* (травень 2013 р. – період Євромайдану), що набуває подальших модифікацій. Актуалізовано модель: *тітушка* як загальна назва – 'аморальна людина, яка належить до кримінальних елементів, застосовує фізичну силу й бере участь у сутичках для перешкодження діяльності опозиційних активістів' ← *Тітушко* – спортсмен на ім'я та прізвище *Вадим Тітушко* (див. про це: Космеда, 2014 а). Зауважмо, що процес апелятивізації загалом не належить до продуктивних моделей творення оцінно маркованого значення.

(2) Найбільш активно на початку ХХІ ст., як показує дослідницький матеріал, відбувається переосмислення прізвища російського дик-

татора *Путіна*, зокрема й творення низки його прізвиськових номінацій. Простежмо шляхи творення оцінних значень, порівн.: (а) моделюються узагальнено-оцінні смисли з тональністю зневаги та презирства, актуалізацією відповідної прагматично значущої орфографічної норми – написання власної назви з малої літери, що може стосуватися і прізвища, й імені: ‘путін – диктатор, убивця століття’. Напр.: ...*дехто з журналістів живе за старими лекалами, досі позначаючи «діда з бункера» владіміра путіна Володимиром Путіним...* (nsju.org, 17.03.2022); *Велика Британія позитивно оцінює видання Міжнародним кримінальним судом ордера на арешт президента рф володимира путіна* (Укрінформ, 18.03.2023). Розглянутий прийом поширюється й на імена та прізвища інших агресорів – політиків, ідеологів, зокрема й дикторів російського телебачення (*лавров, лукашенко, медведев, пєсков, патрушев, пригожин, шойгу* та под.), порівн.: *І шойгу ще до 2014 року відкрито писав, що ми живемо в час, коли інформація, коли слово, коли відео стають зброєю масового ураження...* (Укрінформ, 1.03.2023); *Секретар ради безпеки рф микола патрушев заявив, що росія спробує знайти уламки американського безпілотної MQ-9 Reaper* (Укрінформ, 01.03.2023); *Обличчями кремлівської пропаганди для багатьох росіян є насамперед «зірки» російського телебачення доби путінізму: кисельов, соловйов, симоньян, скабєєва...* (Укрінформ, 19.02.2023); (б) уживання морфологічної форми множини, що є, як було продемонстровано, маркером переходу власної назви в загальну та актуалізації узагальнено-оцінювального значення. Напр.: *У росії є слабкі сторони, але ослаблений путін не є однією з них, особливо якщо визнати, що москва виробляла путінів століттями* (Укрінформ, 05.01.2023); (в) відбувається ослівлення вульгарних означень та їх трансформація у власну назву, напр., *Путін-ху...ло* (прикладка презентує обсценну лексику); виникає така модель творення інновації: *Хутін* ← *ху...* + *Путін*. Наведімо контекст: *Хутін дякує гітлеру та сталіну за Другу світову війну, бо якби не вони, в росії нічим було б пишатися* (FB: М. Худз'юк, 24.06.2020). У цьому разі, навпаки, велика літера зберігається, що посилює негативну оцінку та відповідну прагматику; (г) виникла й низка однослівних номінацій-перифраз на прізвище *Путіна* на основі актуалізації вульгарної, брутальної лексики, як-от: *архипиздрит, бздло, сцул, засрун, басран, дрисст, бздюшка, ниубацо, переєбок* та под. Напр.: *Роскомнагляд має список заборонених слів, які росіяни не можуть вико-*

ристовувати, говорячи про Путіна: Окрім звичної лайки, туди також увійшли такі слова, як «**архипиздрит**», «**бздло**», «**говназия**», «**ябыва-ет**», «**сцуль**», «**засрун**», «**басран**», «**дрист**», «**елдак**», «**бздюшка**», «**нишбацо**», «**переебок**» (<https://lviv.media/viyua/65170-arhipizdrit-bzdlo-govnaziya-roskomnaglyad-maye-spisok-zaboroneni-h-sliv-yakimi-rosiyani-ne-mozhut-nazivati-putina/>); (г) щодо президента росії поширені й презирливі перифрази-словосполучення найчастіше з характерними епітетними означеннями-прикметниками (**бункерний**, **ботоксний**, **кривавий**), як-от: **бункерний дід**, **бункерний виродок**, **бункерний шизофренік**, **бункерний щур**, **ботоксний карлик**, **кривавий карлик**. Напр.: **Ми планували з Сергієм Стерненком розпочати цей збір 12 жовтня, але бункерний виродок вніс свої корективи...** (День, 10.10.2022); (д) спостережаємо використання словотвірного способу складання на основі поєднання частин прізвищ політичних діячів різних епох. Так з'являються **прізвиська В. Путіна** у зв'язку з його агресією проти України (див. про це: Космеда, 2015). Моделюється значення (а) 'ознаки діяльності Путіна і Гітлера': виявлено дублетні орфографічні форми (передавання російської вимови українською графікою – варваризація). Порівн.: **путлер**, **пютлер** – **Путін** + **Гітлер**, напр.: **Це вже втретє ворог намагається вгодити пютлеру** (<https://www.unian.ua/war/na-pivdni-okupantidemilitaziruvati-vulichniy-tualet-raketoyu-h-59-11957676.html>); **Путлер** кидає бомбу на Театр, в якому перехувалися актори та глядачі з дітьми! Потвора в людській подобі... Бракує слів, є лише сльози... (День, 18.03.2022); (б) 'ознаки діяльності Путіна й Наполеона', напр.: **Путлереон** ← **Путлер** + **Наполеон**, порівн.: **Наполеон** також мріяв, **пютлереон** до Корсики не дійде – в Гаазі зупинка (FB: В. Ілащук, 03.09.14; СНУ-2017); (в) 'ознаки діяльності Путіна й Меркель: тандем В. Путіна й А. Меркель (канцлер Німеччини)', напр.: **Путкель** ← **Путін** + **Меркель**. Значення конкретизується: порівн.: **Меркозі стала Путкель** (FB: М. Безрук, 14.07.14; СНУ-2017). Спостережаємо надання Путіну (г) ознак негативних казкових персонажів, напр., **Путіноккіо** ← **Путін** + **Піноккіо**. Моделюється значення 'великий брехун', порівн.: **Путіноккіо: німецька газета проаналізувала брехню в інтерв'ю Путіна** (назва статті) (УП, 18.11.14; СНУ-2017). Прізвиська Путіна з'являються й (г) на основі поєднання його прізвища з ознаками неживих предметів для моделювання негативної характеристики, актуалізації відповідного функційного навантаження, напр., популярного медіа-бренду **покемоон**, що належить компа-

нії Nintendo Покемоон, порівн.: *Путімон* ← *Путін* (усічення основи) + *покемон*. На основі словотворення з'являється складена лексема *Путін-покемон*. Контекст: *І президент Росії став найрідкіснішим покемоном – Путічу або Путімон* (Канал 24: ВК, 28.07.16; СНУ-2017); *Путічу* ← *Путін* + *Пікачу* – 'поєднання ознак В. Путіна й Пікачу (один з покемонів)'. Напр.: *І президент Росії став найрідкіснішим покемоном – Путічу або Путімон* (Канал 24: ВК, 28.07.16; СНУ-2017). За аналогією творяться й прізвиська для інших диктаторів сучасності, зокрема Олександра Лукашенка, напр.: *Лукашеску* ← *Лукашенко* + *Чаушеску* – 'поєднання ознак агресора О. Лукашенка (президент Білорусі) і агресора Ніколае Чаушеску (екс-президент Румунії), який безславно закінчив своє життя', порівн.: *Лукашеску вже переміщується по «своїй» країні, де за нього проголосували 80 % людей, виключно повітрям...* (FB: С. Соловей, 23.08.2020; СНУ-2022); (д) іронійні прізвиська з прагматикою насмішки утворюються за моделями, що актуалізують іншомовні слова, пов'язані з другою світовою війною. В основі словотворення – прецедентна ситуація, що зафіксована у висловлюванні *Гітлер капут* (з нім. *karut* – 'кінець'), порівн.: *КаПутін* ← *капут* + *Путін* у значенні 'путін, якому капут', порівн.: *Ось тоді не тільки зайти схаменулися б, а й сам Капутін заговорив би значно примирливіше...* (ЛУ, 34/14, с. 12; СНУ-2017).

2. Від ідеологічно маркованих антропонімів зі значенням негативної оцінки простежуємо творення низки нових слів, що є похідними від антропонімів. Розгляньмо дві продуктивні мотиваційні моделі: (а) похідні ← *тітушка* ← *Тітушко* і (б) похідні ← *прізвиськові назви* ← *П(n)утін*.

(1) модель «похідні ← *тітушка* ← *Тітушко*». Тетяна Космеда ще в 2014 році зауважила, що «носії української мови є очевидцями актуалізації антономазії – мовного явища, типовим прикладом якого є лексема *хам* (власна назва Хам – син Ноя, який насміявся над наготою свого батька, – перейшла в загальну, набувши відповідного узагальненого значення в статусі загальної назви); лексема *тітушка* утворилася тим самим шляхом...» (Космеда, 2014 а). Як відомо, завдяки своїй антиукраїнській діяльності носій прізвища *Тітушко* через те, що став утіленням ворога демократичної України, став і прообразом відповідно-

го морально-етичного типу людини, тому внаслідок апелятивізації, як було наголошено, з'явилася загальна назва *тітушка* і сформувалося значення 'зрадник прогресивної України, найманий агітатор' (див. про це: Космеда, 2014 а). Ще кілька років тому важко було спрогнозувати словотвірну й семантичну продуктивність цієї лексеми. В авторській картотеці зафіксовано (а) **суфіксальні** утворення від основи *T(t)ітушко*, серед яких:

- іменники (наслідок одного кроку словотворення) з тональністю зневажливості. *Тітушка* як власна назва у функції мотивувальної основи утворює відапелятив *тітушка*. На цій основі з'являється *тітухан* (за аналогією з негативно-оцінними лексемами *пахан*, *хуліган* та ін.) ← *тітушка*; напр.: *Янукович ховається в Донецьку. Це він оплачує цих тітуханів* (ГПУ-і, 14/14; СНУ-2017); *тітушня* (зі значенням збірності) ← *тітушка*: 'зневажливо-збірне значення', напр.: *Звичайно, дуже важко мати її в Севастополі, бо відразу налітають навіжені бабки, тітушня тощо* (УТ-і, 49/14; СНУ-2017). Утворюються іменники як наслідок двох кроків словотворення: *тітушкізація* ← *тітушкізувати* ← *тітушка*. Моделюється значення 'определена дія (процес), пов'язана з тітушкою (набуття ознак тітушки)'. Контекст: «**Тітушкізація**» мови: як політика підживлює лексику українців (назва статті) (ПіК-і, 22.08.13; СНУ-2017); наступна схема: мотивувальна основа – відапелятивне дієслово *тітушувати* (два кроки словотворення): *тітушування* ← *тітушувати* ← *тітушка* зі значенням 'определена дія (процес), названа дієсловом *тітушувати*', напр.: *А там вже проллють чийсь кров. Бо кров – основна умова «тітушування»* (УП, 28.01.14).
- прикметники (наслідок одного кроку словотворення) від мотивувальної основи відапелятивного утворення *тітушка*: *тітушкинський* ← *тітушка* зі значенням 'ознака, що характерна для тітушок', напр.: *За такий короткий проміжок часу Україна скотилася від перспективної держави з цілком реалістичними євроінтеграційними прагненнями до країни третього світу, де панує підживлюваний владою бандитський («тітушкинський») «беспредел»...* (УМ-і, 10/14; СНУ-2017); *тітушківський* ← *тітушка* зі значенням 'ознака, що характерна для тітушки', напр.: *Міліціонер у адідасівській курточці та тітушківській зачісці сфотографував своїм смартфоном мій паспорт* (Варіанти, 03.12.13; СНУ-2017); *тітушин* ← *тітушка*

зі значенням 'ознака за належністю тітушці', напр.: «**Тітушчині**» 200-гривень на день – це ж не бізнесмени і не президент з власної кишені виймає, фактично їх сплачуємо ми, ті, хто сплачує податки (tereveni.org, 25.12.13; СНУ-2017);

- дієслова, порівн. один крок словотворення: *тітушкувати* ← *тітушка* 'дія (процес), що пов'язана з тітушкою', напр.: *Схоже, прибули до Києва «тітушкувати» всі дужі безробітні полтавці призовного віку* (УП, 13.12.13; СНУ-2017).

Серед прикладів поодинокі (б) **префіксальні** утворення, порівн.: іменник *антитітушка* ← *тітушка* зі значенням 'протилежне до *тітушка*': «**Антитітушки**» очолюють колону маршу УПА В Києві (unp.com.ua, 14.10.13; СНУ-2017).

Найбільш продуктивним типом словотворення на базі основи *тітушка* є різні види складання. Переважно творяться нові іменники з місткою семантикою і прагматикою, порівн. поєднання:

- частини слова й цілого слова: *айтітушка* ← *айті* + *тітушка* (ІТ-тітушка) зі значенням 'тітушка в ІТ-технологіях чи ІТ-сфері'; відбувається аплікація кінця й початку твірних основ (компонент *ті*) напр.: «**Айтітушки**» занесли в словник (назва статті) (День-і, 217/13; СНУ-2017); *євротітушка* ← *тітушка* + *Євросоюз*: 'тітушка, який виступає за Євросоюз' (усічення однієї із твірних основ), напр.: «*Геть Євромайдан!*», «*Геть євротітушок!*» – з такими гаслами виступили активісти так званого Антиавтомайдану (Радіо "Ера FM", 17.01.14; СНУ-2017);
- двох основ зі з'єднувальним голосним між ними: *баботітушка* ← *баба-тітушка* зі значенням 'тітушка жіночої статі', напр.: *Коментатори слів на адресу дівчат не добирали: «баботітушки», «доки хлопці на війні, дівчата скаженіють»...* (rova.ua.org.ua, 14.04.15; СНУ-2017); *Гепотітушка* ← *тітушка* *Гепи* (ідеться про харківського політика Геннадія Кернеса, який мав прізвисько *Гепи*) зі значенням 'тітушка, який презентує інтереси Г. Кернеса', напр.: «**Гепотітушки**», *кріпаки-бюджетники, підрозділи «Грифон» та режисовані постановки – це не повний перелік того, чим влада зустріла «євромайданівців» у Харкові* (День-і, 13.01.14; СНУ-2017); *десантотітушка* ← *десант* *тітушок*, що вербалізує значення 'десант, який складається з тітушок', напр.: *Відсьогодні ви – десантотітушки* (ДД, 21.02.14; СНУ-2017); *тітушковод* ← *водити* *тітушок* зі значенням 'особа, яка

водить тітушок (про керівників тітушок), напр.: *І за їх спиною стоять інші. Тітушки і тітушководи* (ПіК-і, 30.04.14; СНУ-2017); *Тітушкоград* ← *град тітушок* зі значенням ‘місто, у якому багато тітушок’, напр.: *Недарма після Майдану Харків в неті іноді згадують, як Тітушкоград...* (ДД, 19.06.14; СНУ-2017); *тітушкоміліціонер* ← *тітушка-міліціонер* зі значенням ‘тітушка, який працює міліціонером; міліціонер з ознаками тітушки’, напр.: *Це і є те привітання, як будуть «по гражданке» тітушкоміліціонери говорити до простих громадян* (Файні новини з Майклом Шуром (АЕОА), 16/14; СНУ-2017); *тітушкочначальник* ← *начальник тітушок* зі значенням ‘той, хто керує тітушками’, напр.: *По суті, з того, що розповіли вчора керівники силових відомств, це тільки троє «беркутівців», троє «тітушок» і троє «тітушко-начальників»* (УМ-і, 49/14; СНУ-2017); *тітушкороб* ← *робити тітушок* зі значенням ‘особа, яка проводить підготовку тітушок’, напр.: *Скандальний керманич харківського «ОПЛОТу» (бійцівський клуб – «тітушкороб»)* Євген Жилін помчав до Санкт-Петербурга просити підмоги для захисту «землі малоросійської» (ВЗ-і, 10.02.14; СНУ-2017); *тітушкосафарі* ← *сафарі на тітушок* зі значенням ‘процес відловлювання тітушок, що відбувався в Києві 20 січня 2014 року’, напр.: *Ніч та день 21 січня. Тітушко-сафарі* (назва статті) (УП, 21.01.14; СНУ-2017); *тітушкосемінарист* ← *тітушка-семінарист* зі значенням ‘тітушки, які пов’язані з московським патріархатом, православною московською церквою’, напр.: *Принишкла після провалу «Русского мира» московська агенатура поповнюватиметься тітушко-семінаристами і «ватою»...* (ДТ-і, 36–37/15; СНУ-2017);

- частин мотивувальних основ: *диптітушка* ← *дипломатичний тітушка* зі значенням ‘тітушки, які працюють дипломатами’, напр.: *Але головна сфера дії цього фронту – не теперішній «корпус диптітушок»* (ШП, 5/14, с. 2; СНУ-2017); *інтертітушка* ← *інтернаціональний тітушка* зі значенням ‘люди, які приїхали з інших держав (передусім з Росії) і поводять себе як тітушки’, напр.: *Пропоную явищу «туристи Путіна» призначити зрозумілий термін «ІНТЕРТІТУШКИ»* (FB: Т. Писаревський, 04.03.14; СНУ-2017); *телетітушка* ← *телевізійний тітушка* зі значенням ‘тітушка, який проводить свою діяльність на телебаченні, агітатор’, напр.: *Чи не є це телетітушки, які відробляють свої гроші?* (Радіо Ера FM, 01.02.14; СНУ-2017); *тітьо-*

тка ← тітушка + тьотка: 'тітушка жіночої статі', напр.: В інтернет-форумах їх назвали по-іншому – «тітушками жіночої статі». Мої колеги кажуть – «**тітьотки**»... (ВЗ-і, 13.02.14; СНУ-2017);

- невелика кількість прикметників утворюється складанням зі з'єднувальним голосним та складанням із суфіксацією, порівн.: тітушкоподібний ← подібний до тітушки: 'подібний за ознаками до тітушки', напр.: Але цей супротив **тітушкоподібний** (Країна-і, 26/14; СНУ-201); тітушкопровокаторський ← тітушки-провокатори: 'тітушки, які використовують провокаторські технології', напр.: Кримські події, які продовжують масовий **тітушко-провокаторський** безлад у різних куточках України, готувалися не один рік ... (ЛУ, 10/14, с. 4; СНУ-201).

(2) модель «похідні ← П(н)утін або його прізвиськові назви» чи «похідні ← Пуйло». Зафіксовано:

- **суфіксальні утворення**, що презентовані низкою різновидів, зокрема -ін-, -ен-, -ер-, -(ів)ець /-ін- інтерфікс/, -оїд- /суфіксоїд/, -ізм-, порівн.: **назви осіб (агентивні імена) – симпатиків путіна**, які так чи так пов'язані з ним, порівн.: **путінець** ← **путін**: 'прихильник, послідовник путіна', напр.: Та постраждали передусім **путініці** (1+1: ТСН, 04.03.12; СНУ-2017); **путеня** ← **путін**: зневажливо 'про прихильників-послідовників путіна', напр.: Немає жодного сумніву, що ми подолаємо цього ліліпутіна, проте **путенята** ще довго путатимуться у нас під ногами (з виступу І. Фаріон у ВРУ, 14.03.14; СНУ-2017); **путіноїд** (грец. oid – «вид, вигляд») ← **путін**: 'подібний до Путіна; такий самий як Путін', напр.: **Путіноїди** протримались аж два тижні (<https://www.unian.ua/war/1183794-putinojidi-protrimalisya-aj-dva-tijni-tuka-prognozue-kinets-proektu-minsk.html>); **путлерівець** ← **путлер**: 'послідовник путіна', напр.: Попри всі плани і потуги **путлерівців**, стоять Краматорськ і Сіверськкодонецьк (<https://www.facebook.com/>, 28.04.2022) чи з варіантним орфографічним написанням **путлерівець** ← **путлер**, напр.: **Путлерівці** перемагають навіть у Львові (ukrpolitforum.com, 16.09.14; СНУ-2017); **путлерист** ← **путлер**: 'прибічник путлера', напр.: ...пояснюю для особливо розвинених **путлеристів**, як ти! (24tv.ua, 14.02.14; СНУ-2017). Поширені також **абстрактні іменники**, що номінують негативні поняття, явища, зокрема й номінації певного типу ідеології, передусім це **путінізм** ←

путін: ‘один із видів авторитарної влади, що декларує тоталітаризм’, напр.: **Путінізм** – контрольний постріл у голову Росії (Локальна Історія, 11.03.2022); **Путінізм** – дивна реальність, бо це водночас і бурлескний, і справжній варіант советизму (19.03.2015); Кислиця порівняв **путінізм** із COVID-19: Має бути переможений у всьому світі (Укрінформ, 28.09.2022); *путіниця* ← *путін*: ‘суспільне негативне явище, пов’язане з політикою, ідеологією путіна’, напр.: Чи вдасться повернути на шлях українського державотворення окуповані «**путіницю**» телеканали? (День, 37/14; СНУ-2017). Наслідком двокрокового словотворення є іменник *путлеризація* ← *путлеризувати* ← *путлер*: ‘опредметнена дія (процес), що пов’язана з Путлером’, напр.: Вруна **Путлерізації** неймовірно науковий есей-пасквіль (tvі.ua, 24.03.14; СНУ-2017). Досить часто утворюється значення ‘місто, певним чином пов’язане з путіном’, порівн.: *путінськ* ← *путін*, напр.: Сепаратисти перейменували Слов’янськ на **Путінськ** (ua.gov.ua, 03.06.14; СНУ-2017). Для створення значення ‘країна Путіна’ використовуються продуктивні суфіксоїди чи суфіксоподібні корені -стан-, -ляндія-, -ленд-: *путінстан* ← *путін*: Від Сталінграду до **Путінстану** (назва статті) (ШП, 5/13, с. 1; СНУ-2017); *пуйлостан* ← *пуйло*: Дуже добре, щоб Білорусь відкрито визнала себе на боці Європи, а не з **Пуйлостаном**, а там може і Казахстан підтягнеться (FB: І. Алкенін, 16.03.15; СНУ-2017); *пуйляндія* ← *пуйло* (простежуємо аплікацію літери л): Голови МЗС Євросоюзу обговорять ситуацію щодо введення миротворців в Україну, відновлення Донбасу та санкції проти **Пуйляндії**, хоч з санкціями є незгодні (FB: І. Алкенін, 16.03.15; СНУ-2017); *путінленд* ← *путін*: То країною мрії знову стане РФ? СРСР? **Путін-ленд**? (УТ-і, 16–17/15; СНУ-2017);

- **префіксальні утворення**: *антипутін* ← *путін*: ‘протилежний до В. Путіна’, напр.: Скажімо, що ворог Путіна це такий-собі **анти-Путін**, його альтер-его (Критика, 11–12/13; СНУ-2017) чи *антипутінець* ← *путінець*: ‘особа, яка проти путіна; протилежне до путінець’, напр.: Сьогодні **антипутінці** навіть влаштували народні гуляння з виставами... (1+1: ТСН Тиждень, 20.05.12; СНУ-2017). Крім того, від *антипутінець* традиційним суфіксальним способом утворюється фемінітив *антипутінка*: ‘жінка-антипутінець’; жінка, яка проти Путіна’, напр.: ...розмова Нестора Івановича з Юлією Володимирівною, в якій остання майстерно вдавала затяту **антипутін-**

ку (ПіК-і, 19.05.14; СНУ-2017). Від прикметника *путінський* моделюються прикметники *антипутінський* ('ознака щодо того, хто / що проти путіна; протилежне до путінський', напр.: *Саме тому має бути створена не антиросійська коаліція, а антипутінська* /ЛУ, 18–19/14, с. 4; СНУ-2017/), а також *антипутлерівський* ← *путлерівський* ('протилежний до путлерівського': *Потрібно сформува-ти антипутлерівську коаліцію...* /ukrainian.voanews.com, 12.03.14; СНУ-2017/);

- одиничними є факти **творення дієслівних форм**, зокрема інфінітивів недоконаного й доконаного виду, та дієприкметникових похідних, порівн. словотвірний ланцюжок: *спутнізувати* ← *путінізувати* ← *путін*. *Путінізувати* – 'впроваджувати політику путіна'; *спутнізувати* – 'завершити впровадження політики путіна; завершити путінізувати'; *спутанізувати* – 'ознака дії, названої дієсловом *спутнізувати*'. *Спутнізований* ← *спутнізувати*: утворений дієприкметник називає 'ознаку дії, пов'язану із завершеним процесом путінізації', напр.: *Що ще можна робити у спутнізованій, зрусифікованій, внутрішньо окупованій країні?* (4-ий канал: Прямим текстом, 01.06.2020); *Якщо, прагнучи подолати путінізм, ми дозволимо спутнізувати власні держави, то російський лідер переможе* (dyvys.info, 05.09.2016; СНУ-2017);
- **найбільш поширений і в цьому разі спосіб складання**, де діють такі конкретні схеми словотворення: (а) основа + частина іншої основи зі з'єднувальним голосним чи без нього (на морфемному шві може відбуватися усічення основи чи аплікація, характерні чергування); твірними основами є власні й загальні назви, порівн.: *Єго-Вова* ← *Єгова* + *Вова*: іронійно, зневажливо 'про путіна: особа, що поєднує ознаки Єгови і Вови [Путіна]', напр.: *Свідки ЄгоВови* (FB: Г. Жубіль, 29.09.14; СНУ-2017); *біопутін* ← *біологічний путін*: 'біологічна версія путіна – робот-путін', напр.: *У біопутіна сів акумулятор* (Канал 24: ВК, 17.10.16; СНУ-2017); *психопут* ← *психопат Путін*: 'людина з психічними відхиленнями', напр.: *психопут* – *людина, яка захоплюється путтігом* (ДЧ-і, 29.04.14; СНУ-2017). Однак у наведеному контексті з'являється оказіональне утворення *путтінг*, що презентує іронійний каламбур зі значенням зневаги, заснований на паронімній атракції: *путтінг* ← *петтінг* ('вид сексуальної техніки, що передбачає отримання сексуального задово-

лення за допомогою впливу на ерогенні зони партнера); на основі поєднання двох прецедентних власних назв (істоти й не-істоти) отримуємо образну номінацію *Путанік* ← *путіна Титанік*: 'країна путіна, що йде на дно, зникає', напр.: *ДіКапріо і Путанік* (назва сюжету) (Канал 24: ВК, 18.01.16; СНУ-2017); *путільярд* ← *мільярд путіна*: 'капітал путіна', напр.: *Ростех не повідомив, скільки путільярдів доларів використано на цю розробку* (24 канал: ВК, 29.11.2021); *рабопут* ← *раб путіна*: 'прихильники путіна; підлеглі путіна', напр.: *А «рабопути», на яких за 15 років путінського правління в Росії, вдалося перетворити колишніх «совків», стали найкращим матеріалом для реалізації цієї збоченої путінської геополітичної забаванки* (ШП, 34/14, с. 2; СНУ-2017); *путін'югенд* ← *путін + гітлерюгенд*: 'молоді рашисти як путінська армія', напр.: *Путін'югенд, або Уроки сепаратизму* (назва статті) (УМ-і, 149/14; СНУ-2017); *путінтерн* ← *путінський Інтернаціонал*: 'об'єднання політичних партій, що підтримують путіна', напр.: *Так званий Путінтерн, путінський Інтернаціонал, нежорстке об'єднання різних політичних партій і політичних діячів, підтримуваних Путіним і підтримуючих Путіна* (І-і, 77/14; СНУ-2017); *путінояз* ← *путін + новояз*: 'словник політичної мови путіна', напр.: *Словник «путінояза» поповнився новими термінами після Другої Кримської війни* (ДЧ-і, 29.04.14; СНУ-2017); *путінівізор* ← *путін + телевізор*: 'про підконтрольне путіну телебачення', напр.: *Плюс, звичайно, санкції Росії. Плюс агітація путінівізора* (ДТ-і, 8/14; СНУ-2017); (б) поєднання основ без суфіксації чи із суфіксацією: *Путіногвінея* ← *Путін + (Папуа-Нова) Гвінея*: 'про технологічну та економічну відсталість Росії від Західного світу', напр.: *Кажуть, на місці Росії будуватимуть нову державу Папуа Путіногвінею* (FB: І. Січовик, 06.09.14; СНУ-2017); *путінбургер* ← *бургер Путіна*: іронійно 'про російський бургер', напр.: *Щоправда, видумувати макміхалок та путінбургер він не став...* (Канал 24: ВК, 15.12.15; СНУ-2017). Цим способом утворюються й складні прикметники (складання + суфіксація), зокрема: *злопутінський* ← *зло путіна*: 'ознака правління путіна', напр.: *Ми нічого не зробили для того, щоб Крим став українським. Якби було інакше, злопутінська авантюра не мала б на півострові такої масової підтримки...* (ЛУ, 47–48/2019, с. 8); *пізньопутінський* ← *пізній путін*: 'те, що характерно для пізнього путіна', напр.: *Палац у Геленджіку – цей таємний*

довгобуд Путіна – надзвичайно вразив чутливу громадськість. Без сумніву він стане одним із символів “*пізньопутінської епохи*” (ЛУ, 4/2021, с. 9); **(в)** злиття із суфіксацією на основі виразу-варваризму (росіянізму), що підвищує негативну конотацію інновації: *путін-помогінець* ← *путін* *помогі* (макаронізм): ‘особа, яка волає: «Путін, *помогі!*»; ідеться про колаборантів, зрадників’, напр.: *Слухайте, **путін**помогінці... Щоб потім не сказали, що ми не знали, це не ми* (FB: М. Філон, 26.09.14; СНУ-2017).

Висновки

Простежено формування нової системи соціальних цінностей та антицінностей сучасного українського суспільства для забезпечення когнітивних і комунікативних потреб українських мовців, віддзеркалення «мовних смаків епохи». Відбувається моделювання нових слів, значень та прагматичних смислів для вербалізації та граматикизації категорії оцінки: носії мови використовують ті форми, що вже усталилися в національному мовленні, однак перебувають й у пошуку нових. Простежуємо зміни лексико-семантичних та морфологічних форм через реалізацію константної властивості мови – її міжрівневої взаємодії (уживання оказіональної морфологічної форми множини, що є маркером деонімізації, апелювативізації – переходу власної назви в загальну, та актуалізації узагальнено-оцінного негативного значення; перехід конкретних іменників в абстрактні). Для моделювання нових негативних значень і смислів актуалізовано графічні й орфографічні засоби (написання слів з малої чи великої літер як прагматично значущі орфографічні норми вияву негативу; поширене використання варваризмів – написання російських лексем українськими літерами зі збереженням чужої вимови, частотне використання лапок). З’являються нові прізвиська В. Путіна у зв’язку з його агресією проти України. На основі явища гібридизації моделюються такі значення: ‘ознаки діяльності Путіна і Гітлера’; ‘ознаки діяльності Путіна й Наполеона’; ‘ознаки діяльності Путіна й Меркель’ (використання словотвірного способу складання на основі поєднання частин прізвищ політичних діячів різних епох видається продуктивним); ‘ознаки діяльності Путіна й негативних казкових персонажів’; прізвище Путіна проєктується на ознаки неживих предметів, що має потужний потенціал до створен-

ня негативно маркованих значень; створюються іронійні прізвиська Путіна з прагматикою насмішки та зневаги, що презентують моделі, які актуалізують іншомовні слова, пов'язані з другою світовою війною: в основі словотворення – вияв відповідних яскравих прецедентних ситуацій. Виокремлено механізми творення низки нових слів, що є похідними від антропонімів: докладно презентовано дві продуктивні словотвірні моделі, що, як видається, матимуть розвиток у подальшому, зокрема: (1) похідні ← *тітушка* ← *Тітушко* і (2) похідні ← *прізвиськові назви* ← *П(н)утін*. У процесі втілення названих моделей реалізовано систему засобів словотворення як провідного способу номінації, чинника збереження українських національних мовних рис, а саме: (а) суфіксальні утворення, які активно продукуються (актуалізовано, зокрема, суфікси -ін-, -ен-, -ер-, -(ів)ець, -ін-, -оїд-, -ізм-) і мотивують з'яву нових іменників, прикметників, дієслів та їх форм (рідше), (б) менш активні префіксальні утворення (переважно префікс анти-), (в) виразно представлені різні види складання: поєднання частини слова й цілого слова; двох основ зі з'єднувальним голосним між ними чи без нього (рідше); частин мотивувальних основ, а також складання із суфіксацією (рідше); злиття із суфіксацією, зокрема й на основі виразу-варваризму (росіянізму), що підвищує вияв негативної конотації. На морфемному шві можуть відбуватися усічення основи чи аплікація та характерні чергування. Відантропонімні утворення з яскраво вираженою негативною оцінкою та негативними прагматичними смислами, насамперед іронійного характеру є твірними основами для (1) назв осіб (агентивних імен), (2) абстрактних іменників, що номінують негативні поняття, явища, зокрема й назви типу певної ворожої ідеології, (3) інших оказіональних власних назв, зокрема й зі значенням 'місто, пов'язане з тим, кого названо у твірній основі'; (4) відбувається актуалізація вульгарних означень та їх трансформація у власну назв, а також (5) дисфемізація, з'ява образливих прізвиськ, (6) моделюються іронійні перифрази з прикладками, означеннями-епітетами, що також посилюють негативну конотацію. Презентована мовна гра, зокрема, базується на поєднанні прийомів метафоризації, метонімізації, іронії, сарказму та актуалізації феномена прецедентності. Насамперед створюються такі негативні прагматичні смисли, як зневага, презирство, насмішка, глузування, що зумовлено повним несприйняттям негативних явищ, процесів, дій, які здійснюють відповідні особи, номіновані розгляду-

ваними антропонімами. Антропоніми ж найбільш виразно поєднують людину з довкіллям, безпосереднім її оточенням, суспільством загалом. Антропоніми та їх похідні утворюють (а) особливий континуум, (б) єдиний національно-культурний простір та яскраво презентують (в) соціально-політичну і культурну інформацію оцінного характеру.

Перспектива цього дослідження – розширення словника «мовлення епохи» описом значень антропонімів та їх похідних, виокремлення тенденцій динаміки антропонімної лексики та її похідних у вираженні оцінно маркованих смислів.

СПИСОК ПРИЙНЯТИХ СКОРОЧЕНЬ

ВЗ-і – «Високий замок» (інтерверсія)

ВК – «Весті Кремля»

ГПУ-і – «Газета по-українськи» (інтерверсія)

ДТ-і – «Дзеркало тижня» (інтерверсія)

ДЧ-і – «Друг читача» (інтерверсія)

ЗМІ – засоби масової інформації

Ї-і – часопис «Ї» (інтерверсія)

ЛУ – «Літературна Україна»

ПіК-і – «Політика і культура» (інтерв'ювання)

СНУ-2017 – Словотворчість незалежної України. 2012–2016. Словник / Укладачі А. Нелюба, Є. Редько; загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 460 с.

СНУ-2022 – Лексико-словотвірні інновації. 2017–2021. Словник / Укладачі А. Нелюба, Є. Редько; загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2022. 124 с.

ТСН – телевізійна служба новин

УП – «Українська правда»

УТ-і – «Український тиждень» (інтерверсія)

ШП – «Шлях перемоги»

ФВ – Фейсбук

ЛІТЕРАТУРА

Близнак, К. (2023). Асоціативний образ ворога в сучасній українській мові. *Ucrainica X. Sborník příspěvků*. Olomouc, 192–197.

Воропай, С. (2014). Індивідуально-авторські інновації як засіб експресивізації медіатексту (словотвірно-комунікативний аспект). *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство*, 20 (2), 21–28.

Космеда, Т. (2014 а). Актуальні процеси мовлення чи «мовний смак» української сучасності. *Мовознавство*, 20 (2), 44–55.

- Космеда, Т. (2014 b). Антропонимная метафора публицистического текста как лингвокреативная реакция на актуальные события действительности (на материале русского и украинского языков). У: J. Mampe, & Ł. Owczinnikowa (ред.), *Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce. Ujęcie interdyscyplinarne*. Gdańsk, 83–93.
- Космеда, Т. (2015). Метафора сучасної публіцистики (на матеріалі української та російської мов). *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*, 3, 116–122.
- Космеда, Т. (2022). Лінгвокреативна ономастика: медійний образ Володимира Путіна в українському і російському дискурсі. *Onomastica*, LXVI, 217–229.
- Нелюба, А. (2017). *Словотворчість незалежної України. 2012–2016*. Словник. Харків.
- Нелюба, А. (2022). *Лексико-словотвірні інновації. 2017–2021*. Словник. Харків.
- Степаненко, М. (2021). Лексико-семантична система української мови в новітньому динамічному представленні. *Філологічний часопис*, 1 (17), 117–131.
- Сюта, Г. (2023). Вербальна дегуманізація образу «ворог» у текстах періоду російсько-української війни. *Ucrainica X. Sborník příspěvků*. Olomouc, 208–217.
- Томіленко, Л. (2014). Екстралінгвальні чинники як наслідок виникнення нової суспільно-політичної лексики. *Мандрівець*, 1, 58–61.
- Demska, O., & Levchuk, P. (2020). The urbanonimia of Ukraine in the context of decommunization. *Cognitive Studies | Études cognitives*, 20, Article 2280, 1–8. <https://doi.org/10.11649/cs.2280>.
- Monakhova, T., & Tuluzakova, O. (2022). Hate speech in Ukrainian media discourse. *Cognitive Studies | Études cognitives*, 22, Article 2624, 1–11. <https://doi.org/10.11649/cs.2624>.
- Pidkuimukha, L. (2022). The influence of language behaviour on the identity formation of the Ukrainian military. *Cognitive Studies | Études cognitives*, 22, Article 2643, 1–15. <https://doi.org/10.11649/cs.2643>.

References

- Blyzniuk, K. (2023). Asotsiatywni obraz voroha v suchasni ukrainskii movi. *Ucrainica X. Sborník příspěvků*. Olomouc, 192–197.
- Demska, O., & Levchuk, P. (2020). The urbanonimia of Ukraine in the context of decommunization. *Cognitive Studies | Études cognitives*, 20, Article 2280, 1–8. <https://doi.org/10.11649/cs.2280>.
- Kosmeda, T. (2014 a). Aktualni protsesy movlennia chy «movnyi smak» ukrainskoi suchasnosti. *Movoznavstvo*, 20 (2), 44–55.
- Kosmeda, T. (2014 b). Antroponimnaya metafora publitsisticheskogo teksta kak lingvokreativnaya reaktsiya na aktualnie sobitiya deistvitelnosti (na materiale russkogo i ukrainskogo yazikov). In: J. Mampe, & Ł. Owczinnikowa (Eds.), *Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce. Ujęcie interdyscyplinarne*. Gdańsk, 83–93.
- Kosmeda, T. (2015). Метафора сучасної публіцистики (на матеріалі української та російської мов). *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*, 3, 116–122.
- Kosmeda, T. (2022). Linhvokreatyvna onomastyka: mediyni obraz Volodymyra Putina v ukrainskomu i rosiiskomu dyskursi [Linguistic onomastics: Vladimir Putin's

- media image in the Ukrainian and Russian discourse]. *Onomastica*, LXVI, 217–229.
- Monakhova, T., & Tuluzakova, O. (2022). Hate speech in Ukrainian media discourse. *Cognitive Studies | Études cognitives*, 22, Article 2624, 1–11. <https://doi.org/10.11649/cs.2624>.
- Nelyuba, A. (Ed.) (2017). *Slovotvorchist nezalezhnoi Ukrainy. Slovnyk*. Kharkiv.
- Nelyuba, A. (Ed.) (2022). *Leksyko-slovotvirni innovatsii 2017–2021. Slovnyk*. Kharkiv.
- Pidkuimukha, L. (2022). The influence of language behaviour on the identity formation of the Ukrainian military. *Cognitive Studies | Études cognitives*, 22, Article 2643, 1–15. <https://doi.org/10.11649/cs.2643>.
- Siuta, H. (2023). Verbalna dehumanizatsiia obrazu «voroh» u tekstakh periodu rosiisko-ukrainskoi viiny. *Ucrainica X. Sborník příspěvků*. Olomouc, 208–217.
- Stepanenko, M. (2021). Leksyko-semantychna systema ukrainskoi movy v novitnomu dynamichnomu predstavleni. *Filolohichni chasopys. Uman*, 1 (17), 117–131.
- Tomilenko, L. (2014). Ekstralinhvalni chynnyky yak naslidok vynyknennia novoi suspilno-politychnoi leksyky. *Mandrivets*, 1, 58–61.
- Voropai, S. (2014). Indyvidualno-avtorski innovatsii yak zasib ekspresyvizatsii mediatekstu (slovotvirno-komunikatyvnyi aspekt). *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Serii: Movoznavstvo*, 20 (2), 21–28.